

d) It increases moisture loss.

Під час навчання професійному мовленню виконують цілу низку вправ, спрямованих на розвиток монологічної та діалогічної форми мовлення з фаху.

Наприклад, вправа 4. With a partner act out the roles based on the text "Saving your soil". Use language such as: What were the results of...?

I am afraid that...

You could try...

Вправа 5. Write a letter to a farmer about a problem with his or her soil. Include: the results of a soil test, the causes and effects, and a solution.

Отже, процес засвоєння, розуміння та вміння правильного використання термінологічної лексики є досить складним, тому завданням викладача є вміння стимулювати студентів у процесі засвоєння матеріалу, знайти форми та методи подачі цього матеріалу, які зробили б цей процес цікавим та інформативним, і належно оцінити рівень їх знань. Це сприятиме покращенню фахової підготовки студентів та успішному виконанню подальших професійно-орієнтованих завдань.

Література

1. Борщовецька В.Д. Вправи для навчання англійської фахової лексики студентів-економістів / В.Д. Борщовецька // Іноземні мови : наук. журнал. – 2003. – № 3. – С. 24-27.
2. Лучкіна Л.Ф. Формування фахового словника в майбутніх учителів технічних спеціальностей / Л.Ф. Лучкіна // Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка : зб. наук. праць. – Сер.: Педагогіка. – 2002. – № 3. – С. 104-112.
3. Evans Virginia. Environmental science / Virginia Evans, Jenny Dooley, Dr. Ellen Blum. – 2013. – Pp. 12-13.

Надійшла до редакції 30.06.2016 р.

Чаплик О.А., Мэсон С.Р., Коваль Л.М. Основные пути изучения иностранной терминологической лексики студентами экологического профиля

Рассмотрены основные аспекты изучения терминологической лексики студентами-экологами. Также показаны пути их использования с целью эффективного запоминания, в первую очередь, при чтении текстов по специальности для получения необходимой информации и для ведения профессионально-ориентированной дискуссии с зарубежными специалистами.

Изучение терминологической лексики базируется на выполнении разнообразных лексических и лексико-грамматических упражнений, которые обеспечивают не только понимание терминологической лексики при чтении профессионально-ориентированных текстов, а и её применение при общении на иностранном языке со специалистами данной специальности. Такой подход должен обеспечить развитие коммуникативных, творческих и профессиональных знаний для дальнейшего самоусовершенствования студента при овладении умениями и навыками в процессе углубленного изучения специальности.

Ключевые слова: экология, термин, профессиональная лексика, профессиональная деятельность, специализированный текст, речевая активность.

Chaplyk O.A., Mason S.R., Koval L.M. The Main Ways of Ecology Professional Foreign Terminology Learning and Application

The article deals with the main aspects of professional terminology learned by the students of ecological sciences. This article shows the ways of their usage with the aim of efficient use while reading texts in speciality to gain necessary information and conduct speciality-oriented

discussion with foreign specialists. The learning of terminology is based on doing different lexical, and lexical and grammatical exercises, which provide future ecologists both with terminology comprehension while reading professional texts and its implementation when communicating with foreign specialists. Such approach is to develop communicative, creative and professional knowledge for further self-improvement of a student in the process of obtaining necessary skills when studying his or her speciality.

Keywords: ecology, term, professional terminology, professional activity, speciality-oriented text, speaking.

УДК 316.354

РОЛЬ СОЦІАЛЬНОЇ ДОВІРИ У ТРАНСФОРМАЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

М.В. Школяр¹

Проблема довіри як гнучкого соціального феномену постає особливо актуальною у час стрімких, непередбачуваних та радикальних трансформацій у різних сферах сучасного суспільного життя. Суспільно-політичні події та процеси в Україні, зокрема, Революція Гідності, перманентна політична криза, а також анексія Криму та військові дії на Сході України, спровоковані агресією сусідньої держави, супроводжуються загостреними проблемами довіри як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях. Досліджено роль соціальної довіри/недовіри у трансформаційних процесах, що відбуваються у сучасному українському суспільстві.

Ключові слова: довіра, недовіра, міжособистісна довіра, інституційна довіра, суспільство ризику.

Актуальність проблеми. Інтерес до теми довіри особливо актуалізується у час соціальних потрясінь, криз і переходів тих чи інших суспільств до чергової історичної стадії, коли недовіра до політичного режиму з боку широких верств населення стає ресурсом і каталізатором перетворення суспільства. Насиченість суспільно-політичних реалій сучасної України такими доленосними подіями, як Революція Гідності, анексія Криму, військові дії на Сході України і т. ін., провокує загострення проблеми довіри/недовіри як на індивідуальному, так і на суспільному рівнях. Актуальні соціологічні дослідження підтверджують стійкий факт недовіри громадськості до базових соціальних інститутів, особливо політичних. Відповідно, актуальним постає питання, що означає відсутність довіри між основними соціальними суб'єктами з погляду перспектив суспільного розвитку. Недовіра, тобто відсутність довіри в системах відносин "людина-людина", "людина-світ" внаслідок дискредитації соціальних інститутів, розпаду традиційних ідентичностей, посилення соціальної фрагментації, руйнації усталеної системи цінностей, відіграє у зазначеному контексті важливу роль.

Мета роботи – дослідити роль соціальної довіри/недовіри у трансформаційних процесах, що відбуваються у сучасному українському суспільстві.

Виклад основного матеріалу. Проблему довіри досліджують чимало науковців із різних галузей знань: соціології, психології, економіки, філософії, політології і т. ін. У межах соціологічної та політологічної парадигм довіра інтер-

¹ доц. М.В. Школяр, канд. політ. наук – НУ "Львівська політехніка"

претується в позитивному сенсі, як основа соціального капіталу, гарантія стійкості системи, солідарності, порядку, які будуються на основі ефективної комунікації, залученості індивідів до ефективної взаємодії в межах різних спільнот. Сучасні уявлення про довіру ґрунтуються на концепції аномії Е. Дюркгейма і Р. Мертона, теорії раціоналізації М. Вебера, теорії соціальної дії Т. Парсонса. У соціології феномен довіри в контексті соціальної взаємодії та соціальної динаміки досліджували Р. Патнем, Н. Луман, П. Штомпка, Ф. Фукуяма, Е. Гідденс, П. Бурдьє, У. Бек, Е. Інглегарт, Дж. Колеман, Р. Роуз та ін. Серед вітчизняних науковців, що вивчали різні аспекти довіри, можна виділити Е. Афоніна, Є. Головаху, В. Ігнатова, А. Ковальова, О. Курутоґо, С. Макеєва, І. Мартинюка, С. Наумова, Н. Паніну, Ю. Пахомова, А. Ручку, О. Кожем'якіну, О. Вишняка, І. Бекешкіну та ін. В останніх дослідженнях увагу вчених привертає не тільки значення довіри у функціонуванні та розвитку окремих спільнот та суспільства, а й недовіри, яка поступово набула онтологічного статусу. Акцент на ролі недовіри в умовах сучасної реальності поставлено у працях Р. Хардін, К. Кук (припущення про "епоху недовіри" та можливість солідарності без довіри), П. Розалваллона (недовіра як елемент сучасної європейської демократії), С. Вершиніна (недовіра як культурна універсалія у пострадянському суспільстві), Н. Костенко, С. Макеєва (довіра-недовіра як чинники актуальних суспільно-політичних подій в Україні) і т. ін.

Сучасний польський соціолог П. Штомпка ввів у соціологічний дискурс таке поняття як "травма трансформації", тобто соціальна (культурна) травма як прояв у свідомості людей дисфункційних наслідків через базові соціальні зміни [9]. Саме на парадигму травми опираємось в обґрунтуванні феномену довіри. Теорії травми є доцільними у вивченні трансформаційних процесів та феноменів, які їх супроводжують, зокрема: аномії, депривації, проблеми довіри/недовіри у трансформаційному соціумі тощо. Клімат довіри у суспільстві, на думку П. Штомпки, порушується саме в період радикальної реорганізації політичних і соціальних інститутів. Коли відбувається швидка і радикальна зміна суспільства, без чіткого напрямку і зрозумілого сенсу, екзистенційна безпека стає під питанням, і з'являється загальна недовіра [10, с. 365].

Перш ніж зупинитись на визначенні ролі довіри/недовіри у суспільно-політичних трансформаціях українського суспільства, варто звернутись до результатів соціологічних досліджень довіри до різних суспільних інституцій, проведених авторитетними вітчизняними соціологічними агенціями (KIIS [5], Фонд "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва" та соціологічна служба Центру Разумкова [4]). У липні 2015 р. в Україні за рівнем недовіри лідирували усі правоохоронні органи, причому недовіра до них за п'ять останніх років істотно зросла: суди (-67 % у 2015 р., -72 % у 2014 р., -45 % у 2010 р.), прокуратура (-67 % у 2015 р., -48 % у 2010 р.), міліція (-57 % у 2015 р., -37 % у 2010 р.). Довіра до Верховної Ради та до Президента змінювалася: найвищою вона була одразу після виборів і далі різко пішла на спад. Президент П. Порошенко у грудні 2014 р. мав баланс довіри у +5 %, а у липні 2015 р. вона впала до -33 %; Верховна Рада у грудні 2014 р. мала баланс довіри у -26 %, а у липні 2015 р. – -63 % [4].

Недовіра у політичній сфері (до владних структур) має тенденцію поширюватися на інші сфери суспільного життя. Довіра до банків теж змінювалась залежно від фінансово-економічної ситуації у країні, і за останні два роки вона є найнижчою: -71 % у грудні 2014 р. і -63 % у липні 2015 р. Впала довіра і до місцевої влади: від +10 % у 2012 р. до -22 % у липні 2015 р. [4]. Схожі тенденції були підтверджені результатами грудневого дослідження 2015 р. [5]. Встановлено низький рівень довіри до усіх ключових інститутів та політичних гравців. Владні інститути (Уряд та Верховна Рада України) викликали найменше довіри у населення та мали дуже низький баланс довіри/недовіри. Це пов'язано з високим рівнем корупції, яка не сприяє формуванню взаємної довіри. Населення вважає 40,7 % усіх основних сфер та інституцій України надто корумпованими [8]. Ситуація значно ускладнюється високим рівнем економічної нерівності населення в Україні, основна частина якого залишається за межею бідності. В умовах недовіри до держави, будь-які ініціативи за принципом "зверху-вниз" сприймаються суспільством як ворожі, якими б корисними вони потенційно не були.

Останні десятиліття українці демонстрували також низький рівень персоналіфікованої довіри, тобто міжособистісної довіри всередині суспільства. Відповідно до звітів World Values Survey [13], недовіра до співгромадян завжди трималась на високому рівні. Так, за результатами дослідження у 2006 р. 24,5 % громадян України вважали, що більшості людей можна довіряти та -64,4 % мали протилежну позицію. У 2011 р. таких, що схильні довіряти іншим, було 23,1 %, а тих, що не довіряють більшості людей – 70,3 %.

Можна констатувати про функціональність довіри в різних аспектах – особистісному і суспільному. У процесі виникнення або руйнування довіри завжди беруть участь мінімум дві сторони. Кожна з них може виступати не тільки як окремий індивід, але і як група (суспільства, культури). Міжособистісна довіра, яка будується на особистісних зобов'язаннях та трактується як співпраця, взаємна відповідальність і впевненість у чесності іншого, на думку Е. Гідденса, задовольняє базові людські потреби і, передусім, потребу індивіда в онтологічній безпеці, забезпечуючи соціальне і психологічне благополуччя у взаємодії зі зовнішньою реальністю [11]. Інституційна довіра (коли у ролі однієї з взаємодіючих сторін виявляються соціальні групи, організації, інститути, культурні цінності, норми тощо) передбачає безособові зобов'язання та забезпечує відчуття надійності повсякденних відносин.

Щодо суспільної ролі довіри, то більшість науковців зазначають її серед факторів, які підтримують стійкість та інтегрованість суспільства. Довіра бере участь у формуванні групових ідентичностей (усвідомлення спільної причетності до певної спільноти, різноманітних форм громадських асоціацій, груп взаємодопомоги тощо). Найважливіші системи довіри утворюються навколо етнічних відносин, місцевих громад, релігії і важливих з погляду суспільного життя традицій. Особливо в умовах суспільно-політичної кризи в таких спільнотах людина відчуває себе у безпеці, серед "своїх". Як зазначає П. Штомпка, коли суспільство стикається з "синдромом недовіри" до політичного режиму, економічної і громадської систем загалом, альтернативним виходом для людини стає довіра у рамках товариських стосунків і первинних соціальних груп: ро-

дини, етносу, релігійної спільності та ін. [12]. За результатами зазначених вище досліджень, у ході подій Майдану 2013-2014 рр. та військових дій на Сході в українському суспільстві сформувались певні осередки довіри. Так, за результатами грудневого дослідження 2015 р., проведеного Київським міжнародним інститутом соціології [5], переважна більшість громадян сьогодні довіряє церкві та волонтерам (більше половини українців довіряють волонтерам). Значно менший, та все ж позитивний баланс довіри, мають громадські організації, укріплюючи свої позиції порівняно з минулими роками. Більше того, довіра виражається у конкретних фізичних діях – матеріальній підтримці та участі у спільних справах. Дослідження, проведене фондом "Демократичні ініціативи" імені Ілька Кучеріва" та соціологічною службою Центру Разумкова у липні 2015 р. [4], продемонструвало такі ж основні тенденції щодо зміни як міжособистісної довіри/недовіри, так і довіри/недовіри до основних соціальних інститутів. Лідерами суспільної довіри у 2015 р. стали волонтери (довіряють 67 %, не довіряють – 23 %, баланс довіри/недовіри становить +44 %) та церква (+34 %). Переважає довіра над недовірою у ставленні населення до Збройних сил України (+18 %) та до добровольчих батальйонів, причому ця довіра майже однакова (+18 % та +16 %). Позитивним є також баланс довіри/недовіри до громадських організацій (+13 %), і довіра до них зростає (від -9 % у 2010 р. і до +13 % у 2015 р.). У цьому випадку довіра сприяє відтворенню соціального капіталу – особливого феномену, який формується завдяки функціонуванню мереж взаємозв'язків між людьми на основі відчуття спільності, єдності, норм взаємності, солідарності, та є основою побудови подальших суспільних відносин. Як бачимо, українське суспільство характеризується, з одного боку, розротою довіри до влади, а з іншого – зростанням довіри до структур, що створюють самі люди для задоволення власних духовних, соціальних, психологічних та інших потреб.

Однак варто зауважити, що зазначена вище тенденція є характерною не тільки для українського суспільства, що переживає перманентну кризу трансформації. Як зазначає сучасний соціолог З. Бауман [1], одним із викликів сучасного суспільства загалом є перехід від "твердої" до "плинної" фази сучасності, коли соціальні інститути, що обмежують індивідуальний вибір, організації, що дбають про збереження чинного порядку, моделі усталеної поведінки, руйнуються, щойно повстають, тому не можуть бути системою відліку для людських дій. Окрім цього, відповідальність за розв'язання складних ситуацій, спричинених швидкоплинними і змінними обставинами, падає на плечі індивідів, від яких тепер очікують, що вони будуть суб'єктами "вільного вибору" [1, с. 7-10]. Зважаючи на ці та інші актуальні характеристики соціальної реальності, можемо припустити, що втрата довіри до владних інституцій та зростання значимості персоніфікованих взаємин, які задовольняють базову потребу індивідів та груп в онтологічній безпеці, є типовою характеристикою нашого часу.

Для сучасного суспільства, визначеного У. Беком як "суспільство ризику", довіра виступає конструктивною формою реакції на ризик [2]. У контексті сучасної України можна говорити про збільшення сфер проявів невизначеності і ризику. Зокрема, проблема довіри/недовіри актуалізується такими обставинами,

як зовнішня агресія сусідньої держави, військові дії на території країни, загрози диверсій та тероризму з боку прихильників т.зв. Донецької та Луганської народних республік, проблема біженців – внутрішніх переселенців і т. ін. Ці події видаються незрозумілими і непередбачуваними і, отже, приховують у собі ризик. Як наслідок – підвищення довіри до волонтерів та громадських організацій, що в зазначених умовах частково переклали на себе функції держави, здійснюючи матеріальне забезпечення армії, організовуючи соціальну допомогу переселенцям із зони бойових дій, займаючись організацією медичної, психологічної, соціальної реабілітації поранених бійців тощо. Після Революції Гідності зріс ступінь свободи людини, яка передбачає не тільки добровільність у прийнятті багатьох соціальних зобов'язань і ролей, а й автономність вибору в тому, як вони будуть виконані. Констатація того, що довіра формується як реакція на свободу дій інших, стало загальним для соціологів, які досліджують цю проблему. На ситуації, де немає свободи вибору в діях інших людей, де їх вчинки жорстко контролюються, довіра не поширюється.

Крім зазначених вище функцій довіри в сучасному суспільстві, соціолог Г. Заболотная відзначає важливу її роль у впорядкуванні та врівноваженні соціальних і культурних різноманітностей [6]. Мозаїчність соціокультурного простору сучасних суспільств провокує ситуацію, коли індивіди і групи можуть відчувати себе "чужими", щодня стикаючись з культурним різнобарв'ям. Як наслідок – можливим є зростання недовіри, проявів ворожості до інших груп. Відповідно, розвиток довіри до іншого, відмінного є тим фактором, який сприяє встановленню рівноваги між відмінностями і гарантує толерантність та співпрацю між різними групами.

Як зазначено вище, не тільки соціальна довіра, але й недовіра може виконувати позитивні функції, особливо, коли йдеться про суспільство у стані кризи та непередбачуваних змін. У соціологічному і політологічному підходах недовіру можна розглядати як певний соціальний інститут, який виконує важливі функції і тому є нагальною потребою. Без відповідного ступеня недовіри неможливі ні процеси соціалізації (наприклад, вироблення певного ставлення до "своїх" і "чужих"), ні процеси соціальної взаємодії (у вигляді різних систем соціального контролю), ні будь-які форми економічної співпраці (наприклад, конкуренція), ні більшість політичних процесів [3]. Одним із традиційних способів соціальної і особливо політичної внутрішньогрупової інтеграції є об'єднання індивідів на основі недовіри до інших груп або соціальних інститутів. Помаранчева Революція (2004 р.) та Революція Гідності (2013-2014 рр.) в Україні є свідченням громадської інтеграції саме на основі недовіри до владних структур та відчуттям загрози як для особистої безпеки, так і суспільної. Недовіра може виконувати контрольну функцію: якщо індивіди чи групи у взаємодії не можуть покладатися один на одного, то їм потрібно весь час відслідковувати ситуацію і бути готовими до оперативного втручання; це вимагає як напруги сил, так і ускладнення системи нагляду і перевірки, зокрема сприяє груповій громадській активності у контролюванні діяльності владних структур, розвитку громадянського суспільства, а отже – нагромадженню соціального капіталу, основою якого є довіра.

Висновки. Будь-яке суспільство характеризується певною мірою довіри і недовіри у соціальному житті, економіці, політиці, культурі. Кожна країна формує власну культуру довіри, відображаючи ментальні, соціально-політичні, економічні, конкретно-ситуативні особливості. Соціальна довіра тісно пов'язана з недовірою: групова свідомість завжди передбачає певну ступінь довіри до членів своєї спільноти і недовіру до т.зв. "інших". У межах одного суспільного простору може формуватись як довіра до представників своєї конфесії, нації, соціальних, владних інститутів, так і недовіра до представників інших конфесій, релігій, до "чужих" за ознакою етнічної приналежності, до влади та окремих її суб'єктів тощо. Баланс за кожним із напрямків та загальний баланс довіри може характеризувати ступінь соціальної довіри та сформованості спільноти, потрібної для розвитку демократії та громадянського суспільства.

Довіра, як і недовіра, виявляються вагомими факторами існування та розвитку соціальних спільнот і суспільства загалом. Довіра уможливує ефективну соціальну взаємодію в мінливих та невизначених умовах, забезпечуючи соціальний порядок, координованість дій, суспільну інтеграцію, тощо. Одночасно можемо стверджувати, що за умов кризового суспільства, насиченого різного роду ризиками та непередбачуваними подіями, недовіра також виконує інтегруючу функцію (об'єднання на основі недовіри до влади, формування громадянського суспільства), а також сприяє формуванню механізмів обмеження та контролю влади громадськістю завдяки підвищенню громадської активності. Водночас саме недовіра є потужним стимулятором соціальних змін і вагомою характеристикою сучасного українського суспільства. Громадська активність, зацікавленість, самоорганізованість, вимогливість, небайдужість громадськості, які часто актуалізуються внаслідок недовіри до базових соціальних інститутів, з одного боку, та відповідальність, відкритість, підзвітність владних структур, з іншого, – є підставами посилення як міжособистісної довіри, так і інституційної.

Література

1. Бауман З. Плинні часи: життя в добу непевности / З. Бауман. – К. : Вид-во "Критика", 2013. – 176 с.
2. Бек У. Общество риска. На пути к другому модерну : пер. с нем. В. Седельнику и Н. Фёдоровой / У. Бек. – М. : Изд-во "Прогресс-Традиция", 2000. – 384 с.
3. Вершинин С.Е. Социальное недоверие: парадигмы анализа, источники, функции (к постановке проблемы) / С.Е. Вершинин // Научный ежегодник Ин-та философии и права Уральского отделения Российской академии наук : сб. науч. тр. – 2007. – № 7. – С. 61-74.
4. Два роки поспіль українці найбільше не довіряють російським ЗМІ – дослідження Фонду "Демократичні ініціативи". [Електронний ресурс]. – Доступний з http://osvita.mediasapiens.ua/mediaprosvita/research/dva_roki_pospil_ukrainsi_naybilshe_ne_doviryayut_rosiyskim_zmi_doslidzhennya/ (доступ 8.03. 2016 р.).
5. Довіра до соціальних інституцій та груп. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://kiis.com.ua/?lang=ukr&cat=reports&id=579&page=1> (доступ 8.03. 2016 р.).
6. Заболотная Г.М. Феномен доверия и его социальные функции / Г.М. Заболотная // Вестник РУДН : сб. науч. тр. – Сер.: Социология. – 2003. – № 1(4). – С. 67-73.
7. Костенко Н. К социологии недоверия / Н. Костенко, С. Макеев // Социология: теория, методы, маркетинг : сб. науч. тр. – 2014. – № 3. – С. 3-15.
8. Стан корупції в Україні. [Електронний ресурс]. – Доступний з http://www.kiis.com.ua/materials/pr/20161602_corruption/Corruption%20in%20Ukraine%202015%20UKR.pdf. (доступ 8.03. 2016 р.).

9. Штомпка П. Социальное изменение как травма / П. Штомпка // Социологические исследования : сб. науч. тр. – 2001. – № 1. – С. 6-16.
10. Штомпка П. Социология. Анализ общества / П. Штомпка. – М. : Изд-во "Науч. мысль", 2005. – 664 с.
11. Giddens A. Modernity and self identity: Self and society in the Late Modern Age. – Cambridge: Publisher PolityPress, 1991. – 264 p.
12. Sztompka P. Trust: a sociological theory / P. Sztompka // Cambridge, 1999. – 227 p.
13. World Values Survey. [Electronic resource]. – Mode of access <http://www.worldvaluessurvey.org/wvs.jsp> (доступ 8.03.2016 р.).

Надійшла до редакції 19.07.2016 р.

Школяр М.В. Роль социального доверия в трансформационных процессах современного общества

Проблема доверия как гибкого социального феномена становится особенно актуальной во время стремительных, непредсказуемых и радикальных трансформаций в различных сферах современной общественной жизни. Общественно-политические события и процессы в Украине, в частности, Революция Достоинства, перманентный политический кризис, а также аннексия Крыма и военные действия на Востоке Украины, спровоцированные агрессией соседнего государства, сопровождаются обострением проблемы доверия как на индивидуальном, так и на общественном уровнях. Исследована роль социального доверия/недоверия в трансформационных процессах, происходящих в современном украинском обществе.

Ключевые слова: доверие, недоверие, межличностное доверие, институциональное доверие, общество риска.

Shkoliar M.V. The Role of Social Trust in Transformation Processes of Modern Society

The problem of trust as a flexible social determinant is especially relevant at the time of rapid, unpredictable and radical transformations in various areas of modern public life. Recent social and political events and processes in Ukraine, in particular, the Revolution of Dignity, permanent political crisis, and the annexation of the Crimea and hostilities in the East of Ukraine provoked by the aggression of aneigh boringstate are accompanied by the deterioration of trust at both individual and social levels. The goal of the paper is to investigate the role and functions of social trust/distrust in transformational processes taking place in modern Ukrainian society.

Keywords: trust, distrust, interpersonal trust, institutional trust, risk society.